

Jaarverslag Commissie van Toezicht

P.I.

LEEUWARDEN

2025

Inhoudsopgave	Pag.
1. Inleiding/Voorwoord	3
2. De commissie van toezicht	4
2.1. Leden	
2.2. Vergaderingen en andere relevante overleggen	
2.3. Deskundigheidsbevordering	
3. De toezichthoudende taak	6
3.1. Werkwijze toezichthoudende taak	
3.1.1. Contacten met Gedeco	
3.1.2. Medische Dienst	
3.2. Specifiek aandachtspunt voor 2025: Uitvoering dagprogramma	
3.3. Overige aandachtspunten in het verslagjaar	
4. De bemiddelingstaak	9
5. De rechtsprekende taak	10
5.1. De werkwijze en werkzaamheden van de beklagcommissie	
5.2. Bijzondere klachten	
6. De adviestaak	14
6.1. Sociale veiligheid	
6.2. Afgegeven adviezen, aandachtspunten en bijzondere gebeurtenissen	
7. Algemene conclusie	16
8. Bijlagen	17

1. Inleiding/Voorwoord

Met dit jaarverslag over 2025 legt de commissie van toezicht van de Penitentiaire Inrichting Leeuwarden (de PI) verantwoording af over en geeft ze inzicht in haar werkzaamheden in het kalenderjaar 2025.

De commissie heeft haar maatschappelijk toezicht uitgeoefend op basis van de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden als genoemd in de Penitentiaire Beginselenwet c.a. Ze deed dit middels het (maandelijks) overleg met de vestigingsdirectie, het optreden in de PI Leeuwarden van het maandcommissariaat, de zittingen van de beklagcommissie en last but not least een aantal informele contacten en bezoeken in de inrichting.

Ook dit jaar was de populatie gedetineerden complex vanwege het feit dat de gedetineerden voor een deel kampen met persoonlijke en psychiatrische problematiek, verdacht worden van of veroordeeld zijn voor ernstige delicten, al of niet in georganiseerd verband, en voor een deel geplaatst zijn op de Afdeling Intensief Toezicht (AIT) in de PI Leeuwarden met meestal een GVM status.

Vergeleken met de grote stijging van klachten in 2024 is het aantal klachten in 2025 afgenomen: in 2025 waren het er 639 in plaats van de 857 in 2024. Daarmee komt het aantal klachten weer ongeveer uit op de aantallen van vóór 2024, zij het dat nog steeds sprake is van een stijgende tendens door de jaren heen.

De relatie tussen commissie van toezicht en de vestigingsdirectie was in het verslagjaar (andermaal) zonder meer goed te noemen. In een open overleg en een sfeer van wederzijds vertrouwen konden alle relevante onderwerpen worden besproken. Dit gebeurde zowel in de maandelijkse CvT-vergaderingen als in informele bilaterale overleggen tussen de directeur en de voorzitter en vicevoorzitter van de CvT. De betrokken, maar waar nodig ook kritische inbreng van de commissie van toezicht is gewaardeerd en gerespecteerd.

De commissie spreekt haar waardering uit voor de directie en alle medewerkers in de PI voor de manier waarop zij hun lang niet altijd gemakkelijke werk hebben verricht.

Leeuwarden, februari 2026

De commissie van toezicht,

Mr. L.Ph. den Hollander, voorzitter

2. Commissie van Toezicht bij de PI Leeuwarden

De commissie van toezicht kende op 1 januari 2025 de volgende samenstelling:

- voorzitter: mr. L.Ph. den Hollander, gepensioneerd advocaat-generaal bij het Ressortsparket, lid sinds 1 november 2019;
- vicevoorzitter: dhr. L. Diepenhorst MPA, gepensioneerd commissaris van politie, lid sinds 1 mei 2010;
- mr. drs. E.M.R. de Bruijn, bedrijfsleven, lid sinds 1 maart 2011;
- drs. S. Kort, gepensioneerd (huis)arts, lid sinds 1 oktober 2011;
- dhr. K. El Ouariachi, directeur re-integratie bedrijf, lid sinds 1 januari 2019;
- mevr. drs. E.A.M. Terpstra, GZ-psycholoog, lid sinds 1 maart 2022;
- dhr. J.P. Sluiter, gepensioneerd directeur Gevangenis museum, lid sinds 1 juni 2022;
- mevr. J.M. Veel, adviseur en projectleider (Veiligheid en Zorg bij de afdeling openbare orde en veiligheid) bij de gemeente Utrecht. Forensisch milieuonderzoeker bij het NIFP, lid sinds 1 september 2022.
- mevr. G. Hetteema, manager HR, lid sinds 1 maart 2023;
- mevr. Mr. M. Jansen, rechter, lid sinds 1 januari 2024;
- dhr. P. Logemann, advocaat, lid sinds 1 januari 2025.

In het verslagjaar is afscheid genomen van dhr. L. Diepenhorst. Dhr. Diepenhorst heeft 15 jaar deel uitgemaakt van de CvT en kwam vanwege de vastgestelde termijnen niet meer voor een herbenoeming in aanmerking. Als nieuw lid is per 1 mei 2025 dhr. M. Douma, gepensioneerd teamchef van de politie, als zijn opvolger benoemd.

Als ambtelijk secretaris, tevens secretaris van de beklagcommissie, is mevr. E. Heebink aan de commissie van toezicht verbonden. Mevr. D. Postma is als plaatsvervangend secretaris benoemd. De administratie werd verzorgd door mevr. K.E. Journee-Nieuwhof, mevr. A. Kisjes-Algra en dhr. L. Koot.

Door de voorzitter zijn in het verslagjaar voortgangsgesprekken met de leden van de commissie van toezicht gevoerd.

2.2. Vergaderingen en andere relevante overleggen

De commissie van toezicht vergaderde met de vestigingsdirectie op:

15 januari 2025

19 februari 2025

19 maart 2025

16 april 2025

21 mei 2025

18 juni 2025

16 juli 2025

20 augustus 2025

17 september 2025

15 oktober 2025

19 november 2025 en
17 december 2025

De leden van de commissie waren als regel allen bij de vergaderingen aanwezig. De vestigingsdirectie werd meestal vertegenwoordigd door de vestigingsdirecteur en anders door diens plaatsvervanger.

De agenda voor de vergaderingen werd in overleg tussen secretaris en voorzitter samengesteld en de agenda werd door de voorzitter vooraf besproken met de directeur. De notulen zijn door de secretaris opgemaakt en in de volgende vergadering besproken en vastgesteld. Vaste onderdelen van de agenda waren: * mededelingen van de vestigingsdirectie, * verslag door de maandcommissarissen, * verslag van de zittingen van de beklagcommissie en accenten van toezicht.

De voorzitter en/of vicevoorzitter van de commissie van toezicht hadden een aantal malen een informeel overleg met de vestigingsdirecteur, waarbij onder meer juridische vragen over de bevoegdheden van de directeur en de interpretatie van bepaalde artikelen uit de PBW in abstracto en dus los van concrete zaken werden besproken.

2.3. Deskundigheidsbevordering

De landelijke themadag van de Kerngroep is door verschillende leden van de CvT bezocht.

De voorzitter heeft deelgenomen aan de vergaderingen met de voorzitters van de CvT's van Noord/Oost Nederland.

Een aantal leden heeft deelgenomen aan de cursussen ten behoeve van Sociale Veiligheid die in het verslagjaar zijn georganiseerd door DJI.

Door een lid is de bijeenkomst Autisme op de werkvloer in de PI Leeuwarden bezocht.

In de PI Leeuwarden zijn zogenaamde "Broodje met 2.0" bijeenkomsten georganiseerd die door verschillende leden zijn bezocht.

3. De Toezichthoudende taak

3.1. Werkwijze toezichthoudende taak.

De "instrumenten" waarmee de commissie van toezicht haar taken uitvoert zijn conform wet- en regelgeving:

- a. de maandelijkse vergadering met de vestigingsdirectie;
- b. het optreden van de maandcommissaris;
- c. zittingen van de beklagcommissie en
- d. het informele overleg van de voorzitter en vicevoorzitter met de vestigingsdirecteur.

3.1.1. Contacten met Gedeco

Enkele leden van het maandcommissariaat van de commissie van toezicht hebben in 2025 verschillende keren een overleg van de directie met de Gedeco bijgewoond. Zonder in de bevoegdheden van de directie te treden konden zij daar desgewenst uitleg of toelichting geven op taken en werkwijze van de commissie van toezicht. De leden hebben daarvan verslag gedaan tijdens de vergaderingen.

3.1.2. Medische Dienst

Algemeen.

In februari 2025 is de procedure met betrekking tot het sprekersbriefje voor de Medische Dienst gewijzigd. Een gedetineerde kan nu via een brievenbus contact zoeken en niet meer via het personeel. Ook kan er een gesprek met het Hoofd Zorg aangevraagd worden waardoor klachten voorkomen kunnen worden. Door een betere beschikbaarheid is er nauwer contact met gedetineerden.

Het hoofd Medische Dienst heeft in april en in oktober de vergadering van de CvT bezocht en een toelichting gegeven op het overzicht van de ingediende medische klachten. De tendens is dat er steeds minder klachten komen. Klachten betreffen vaak ongenoegens en geen echte klachten van medische aard. Veel klachten gaan over een contra indicatie voor een mpc-plaatsing. Dat zijn geen "echte" medische klachten en deze klachten vertroebelen het overzicht. Alleen in zeer uitzonderlijke gevallen wordt er een contra indicatie afgegeven voor een mpc- plaatsing. Gemiddeld 80% van de klachten zijn klachten over beleid en maar 20% van de klachten betreffen werkelijke klachten van medische aard.

Door de Commissie van Toezicht is elke vergadering aandacht besteed aan de medicatieveiligheid. Op dit onderwerp zal nader ingegaan worden onder punt 3.3.

Medische klachten.

Zoals uit het opgenomen overzicht van de afgedane klachten blijkt zijn er in het verslagjaar 17 klachten binnengekomen die als Medisch zijn aangemerkt.

Daarvan zijn:

2 klachten ongegrond verklaard,

2 klachten zijn overgedragen,

2 klachten zijn niet ontvankelijk verklaard

2 klachten zijn ingetrokken na bemiddeling en in

5 klachten heeft de beklagcommissie zich onbevoegd verklaard en zijn de klachten doorgezet naar het Hoofd van de Medische Dienst en

4 klachten moeten nog behandeld worden.

3.2. Specifiek aandachtspunt voor 2025; Uitvoering dagprogramma

In februari 2025 is de uitspraak van de RSJ met nummer 22/28366/GA besproken in de vergadering. Naar aanleiding daarvan is deze uitspraak over het aantal uren in het dagprogramma besproken met de directeur en is door de CvT aangegeven dat het noodzakelijk is om in verweerschriften in dergelijk klachtzaken uit te leggen hoeveel uren het dagprogramma beslaat, zodat de beklagcommissie kan controleren of aan deze uitspraak van de RSJ wordt voldaan.

In het verslagjaar is er een aantal klachten ingekomen over het uitvallen van het avondprogramma. De PI Leeuwarden is een van de weinige inrichtingen in het land die nog werkt met een avondprogramma. Door de PI Leeuwarden zijn de gedetineerden gecompenseerd voor het uitvallen volgens de richtlijnen van de RSJ.

Op de AIT is de arbeid verschillende keren uitgevallen zoals blijkt uit de daarover ingediende klachten. Een compensatie hiervoor, anders dan financieel, is problematisch op de AIT omdat de afdeling is opgesplitst in twee afdelingen die uit elkaar gehouden moeten worden.

3.3. Overige aandachtspunten in het verslagjaar

In het verslagjaar is door de CvT elke vergadering aandacht besteed aan Medicatieveiligheid en de AIT omdat deze onderwerpen als accenten van toezicht zijn benoemd in het jaarplan 2025 van de CvT.

Medicatieveiligheid

Door de PI Leeuwarden is in 2025 een nieuwe procedure ingevoerd met betrekking tot de medicatieverstrekking. Deze procedure is eind 2025 geëvalueerd en er wordt nog gewacht op het rapport van de IGJ. Het nieuwe uitdeelbeleid van medicatie werkt goed. Het rapport van de IGJ zal in het voorjaar van 2026 besproken worden op de vergadering van de CvT.

AIT

In 2025 is een vrouwelijke gedetineerde geplaatst op de AIT van de PI Leeuwarden. Daarvoor moesten wettelijk gezien een aantal hobbels genomen worden. Door het hoofd AIT is op de vergadering van de CvT een toelichting gegeven op de maatregelen die genomen zijn om deze plaatsing mogelijk te maken en de dagelijkse praktijk. Er zijn speciale regels ingesteld met betrekking tot het douchen en er is een vrouwelijke mentor toegewezen. Ook is de winkellijst aangepast. Door de vrouwelijke piw'ers worden de fouilleringen en visitaties uitgevoerd. Ook is er extra aandacht voor het aspect sociale veiligheid en is dit wekelijks een gespreksonderwerp. Zolang deze plaatsing duurde is de stand van zaken ook iedere maand besproken in de CvT-vergadering.

Met ingang van 1 november 2025 is de nieuwe wettelijke regeling met betrekking tot de AIT ingevoerd. De invoering van deze regeling zorgde voor veel irritatie onder de gedetineerden van de AIT vanwege de daaruit voortvloeiende extra beperkingen, wat onder meer blijkt uit

de hoeveelheid klachten die na 1 november 2025 zijn ingediend. Vooral de regelingen met betrekking tot bellen en bezoek zorgen voor veel irritatie. In de nieuwe wettelijke regeling is er sprake van een standaardpakket aan toezichtmaatregelen bij plaatsing op een AIT. Alleen de DG heeft de bevoegdheid om hiervan af te wijken. Indien een gedetineerde een afwijking wil op het standaardpakket, zoals bijvoorbeeld een derde advocaat, dan dient hij daarvoor gemotiveerd toestemming te vragen aan de DG. Het merendeel van de klachten over de oplegging van toezichtmaatregelen valt na de invoering niet meer onder de bevoegdheid van de beklagcommissie. Alleen klachten van gedetineerden met een GVM-status die op een reguliere afdeling geplaatst zijn vallen dan nog onder de bevoegdheid van de beklagcommissie.

Naast de accenten van toezicht heeft de Commissie van toezicht onder andere aandacht besteed aan:

Isoleren in detentie

Uit de kennisgevingen van plaatsingen in isolatie, die de voorzitter van de CvT ontvangt, komt een daling van het aantal plaatsingen en dagen naar voren. Dat is in lijn met het beleid dat is ingezet door de PI. Door de PI wordt vaker gebruikt gemaakt van een combinatie van straffen waarbij een paar dagen strafcel wordt opgelegd gevolgd door een aantal dagen opsluiting in eigen cel. Door de inrichting wordt getracht om de maximale straf zoveel mogelijk terug te brengen naar 7 dagen. Ook geven gedragsdeskundigen minder vaak aan dat een gedetineerde in isolatie geplaatst moet worden. Een groot dilemma is de strafcel - plaatsing van MPC-weigeraars. Daarvoor kan eigenlijk geen alternatieve straf opgelegd worden anders dan waarbij de gedetineerde in de strafcel wordt geplaatst. Maar hoe daar wel mee om te gaan is een probleem. In de strafbeschikking dient te worden gemotiveerd waarom er voor deze straf is gekozen en niet voor een lichtere straf. Een strafcel plaatsing moet een ultieme remedie zijn. In de wet is afzondering iets anders dan een plaatsing in de iso. In de praktijk blijkt dit verschil te zijn verwaterd. De straf voor ernstige geweldpleging is een plaatsing in de strafcel. Het verschil in de cel die voor afzondering en iso gebruikt wordt is het regime dat toegepast wordt en de mogelijkheden die beschikbaar zijn voor de gedetineerde.

Audit Celinspectie

Door de directeur wordt een update gegeven over de maatregelen die zijn genomen aan de hand van het rapport van de Audit Celinspecties van november 2024. Er is een nieuwe lijst voor goederen op cel verstrekt aan de gedetineerden en de suggestie met betrekking tot de informatievoorziening van de CvT wordt uitgevoerd en de mogelijkheid om foto's te maken tijdens en na een celinspectie is gerealiseerd. Tijdens celinspectie worden gedetineerden niet meer in de iso geplaatst tenzij het niet anders kan en in hoge uitzondering en/of in noodsituaties. In november 2026 zal dit thema opnieuw besproken worden in de vergadering van de CvT.

Anonimiseren uitspraken

De CvT handhaaft haar standpunt dat zij haar uitspraken inzake klachten van gedetineerden die op de AIT verblijven, niet anonimiseert. Er is geen aanleiding om dit standpunt te

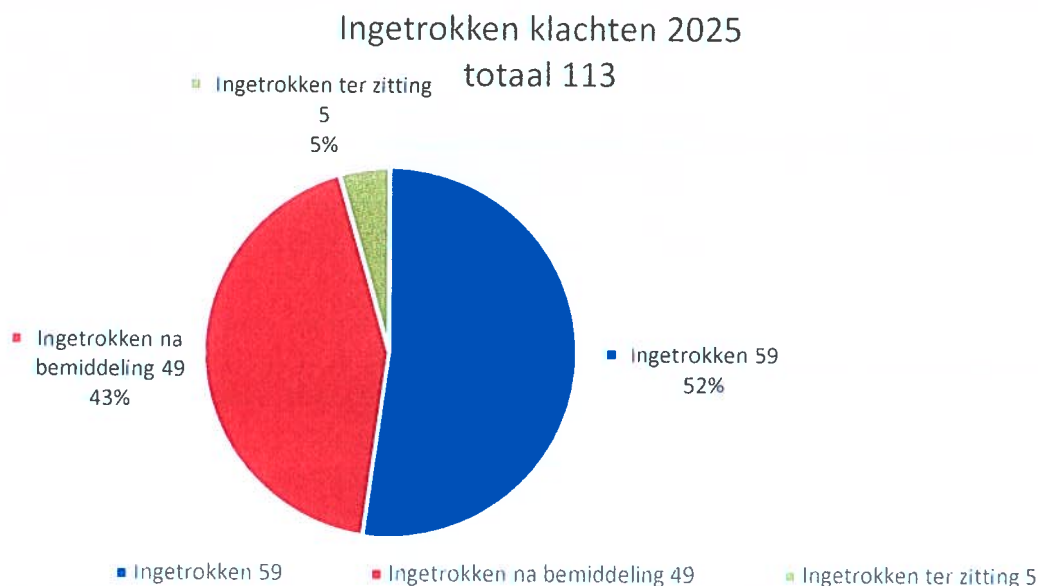
veranderen mede gelet op de principiële vraag of het wenselijk is dat het niet meer duidelijk is wie er verantwoordelijk is voor een beschikking van de beklagcommissie.

4. De bemiddelingstaak

Het maandcommissariaat is bij toerbeurt ingevuld door de leden van de commissie van toezicht. De vaste leden van de beklagcommissie zijn hiervan uitgezonderd. De maandcommissaris bezoekt met een frequentie van 2 x per maand (en zo nodig vaker) een dagdeel de PI om op de afdelingen, al dan niet vergezeld door het afdelingshoofd, in gesprek te gaan met de gedetineerde. Zo nodig of gewenst kan de maandcommissaris met het afdelingshoofd overleggen om de daarvoor in aanmerking komende klacht direct op te lossen. In het verslagjaar zijn 18 sprekersbriefjes afgehandeld door de maandcommissaris. Er zijn 181 klachten van gedetineerden door het secretariaat ter bemiddeling doorgestuurd naar de maandcommissaris. Van dat aantal zijn 49 klachten na die bemiddeling ingetrokken. Niet altijd lukte het om het aantal aangevraagde gesprekken in één dagdeel af te werken. De facilitering van de maandcommissarissen door het personeel was goed. Waar mogelijk hebben de maandcommissarissen door bemiddeling geprobeerd formele klachtprocedures te voorkomen. Juist het (administratief) informele karakter van het werk van de maandcommissaris maakt deze wijze van klachtbehandeling heel effectief en efficiënt. De maandcommissarissen brachten in de maandelijkse vergaderingen verslag uit van hun werkzaamheden en bevindingen. Als de klachten duiden op een meer structurele achterliggende problematiek die door meer gedetineerden werd ervaren, agendeerde de commissie van toezicht dat thema voor de overlegvergaderingen met de directie. **In het verslagjaar zijn er vier bijeenkomsten geweest van de maandcommissarissen in het kader van deskundigheidsbevordering en onderlinge afstemming.**

Vast onderdeel van het bezoek van de maandcommissaris is geweest een bezoek aan de isoleercellen, om zich daar in een persoonlijk contact te laten informeren over de bejegening en het welbevinden van de gedetineerde. Sommige meer algemene thema's uit de gesprekken met gedetineerden zijn geagendeerd voor de vergadering van de commissie van toezicht met de directie.

Door de maandcommissarissen werd telkens in hun verslag opgenomen of zij signalen van sociale onveiligheid kregen tijdens hun bezoeken. Zie over dit onderwerp verder p. 14.

5. De rechtsprekende taak

5.1. De werkwijze en werkzaamheden van de beklagcommissie

De beklagcommissie hield 2x per maand op donderdagmorgen zitting in de PI Leeuwarden. De zittingen zijn beurtelings voorgezeten door mr. L.Ph. den Hollander en mr. M. Jansen en bij verhindering van beiden door J.P. Sluiter. Als bijzitters fungeerden de leden J.P. Sluiter en L. Diepenhorst/E.M.R. de Bruijn. De beklagcommissie hield om reden van efficiency als regel meervoudig zitting. De agendering van de beklagzaken is verzorgd door de secretaris, al of niet na overleg met de voorzitter van de beklagcommissie. Klachten van medisch-inhoudelijke aard zijn via het secretariaat terugverwezen met informatie over de te volgen route door de gedetineerde. Klachten over overplaatsing werden op vergelijkbare wijze terugverwezen met informatie over de positie van de selectiefunctaris. De beklagcommissie heeft ook in het verslagjaar in het overgrote deel van de zaken na kort raadkameroverleg mondeling uitspraak gedaan. Schriftelijk uitspraak is gedaan, al of niet op verzoek van of namens de gedetineerde, in meer ingewikkelde zaken. Als na mondelinge uitspraak door een partij beroep is aangetekend is de uitspraak op schrift uitgewerkt door de secretaris.

In het verslagjaar heeft de beklagcommissie te maken gehad met een achterstand in de verwerking van klachtzaken. Deze achterstand werd veroorzaakt door onderbezetting bij juridische zaken bij de PI en het grote aantal klachten (857) dat in 2024 is ingediend. Hierdoor konden klachten niet behandeld worden omdat het verweerschrift nog niet was binnengekomen en konden geen verzoeken tot rogatoire verhoren gedaan worden bij andere inrichtingen. De beklagcommissie heeft daarom op 30 oktober 2025 een extra zitting gehouden in een poging de achterstand enigszins in te lopen. Daarnaast zijn er extra klachtzaken gepland op de zittingen van de beklagcommissie in het 2^e half jaar van 2025. De achterstand met betrekking tot de behandeling van klachtzaken door de beklagcommissie is daarmee enigszins ingelopen. Wel is er nog een achterstand in de uitgaande verzoeken tot

rogatoire verhoren. De beklagcommissie hoopt deze achterstand in de loop van 2026 weg te werken.

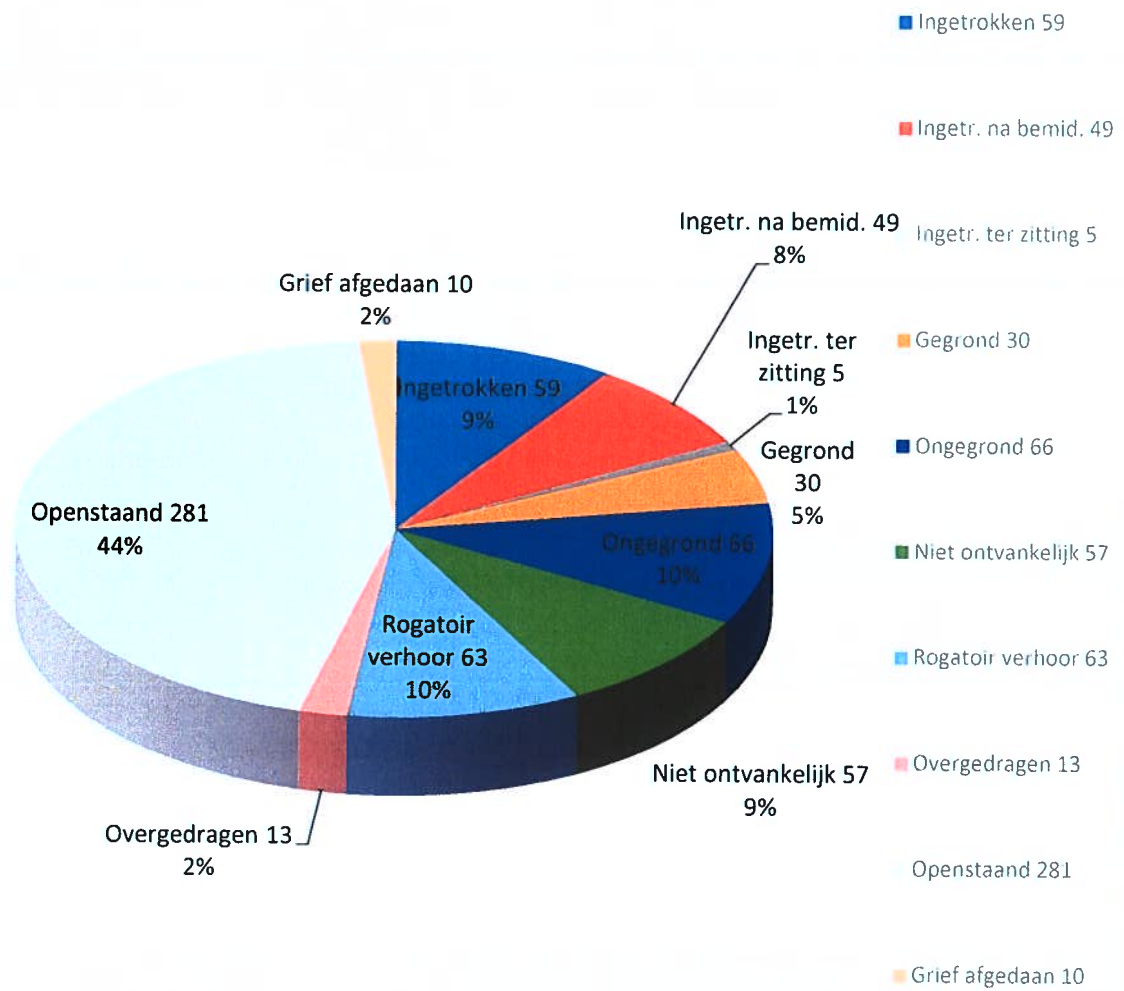
De voorbereiding van de zitting gebeurde door de secretaris, zo gewenst of noodzakelijk in samenwerking met de juridisch medewerker van de directie van de PI.

In het verslagjaar is in 52 zaken gebruik gemaakt van de mogelijkheid om zaken enkelvoudig door de voorzitter van de beklagcommissie af te doen. Het gaat hier om zaken die ofwel eenvoudig van aard waren, ofwel om zaken die kennelijk niet-ontvankelijk of kennelijk ongegrond waren. (Art. 62 lid 2 Pbw).

In 218 uitspraken van de beklagcommissie is door de klager beroep ingesteld bij de RSJ. In het verslagjaar heeft de RSJ 17 beroepen niet-ontvankelijk verklaard, 65 beroepen ongegrond verklaard, zich in 1 beroepszaak onbevoegd verklaard en zijn er 9 beroepen ingetrokken. In 102 beroepen moet de RSJ nog uitspraak doen. De lange doorlooptijd van beroepzaken wordt door de beklagcommissie, met name voor gelijksoortige zaken, als ernstig belemmerend ervaren. De directie heeft in het verslagjaar 1 x beroep ingesteld tegen een beslissing van de beklagcommissie. De RSJ heeft in deze klachtzaak nog geen uitspraak gedaan.

De werkzaamheden van de beklagcommissie en de uitspraken van de RSJ zijn besproken in de maandelijkse vergadering van de commissie van toezicht. Uitspraken van de RSJ (met een bijzonder aspect) zijn afzonderlijk in de beklagcommissie besproken. De klachten zijn geregistreerd in het landelijk registratiesysteem KLAVER.

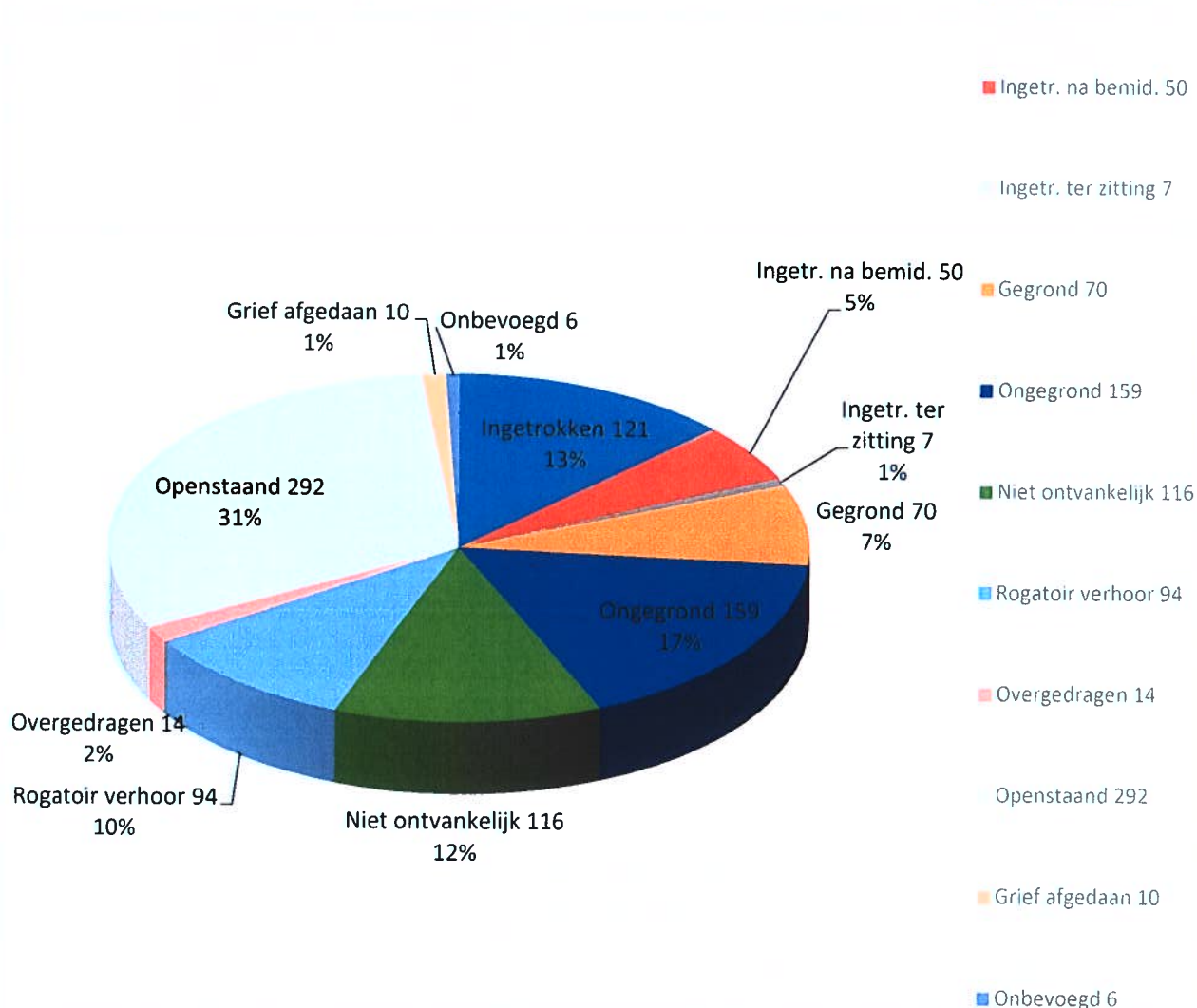
Overzicht klachten en grieven 2025

Overzicht afgedane klachten en grieven in 2025

	Gegron	Orgegron	Deels ongegron	Overgedragen	Niet Ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Ingetrokken ter zitting	Afdobening na rogatoir verzoek	Onbevoegd	Totaal aantal klachten afgedaan in 2025	Totaal aantal grieven afgedaan in 2025	Openstaand Klachten in 2025	Totaal Grieven in 2025	Totaal
Activiteiten (arbeid)	14	9			9	10	5				47		28	75	75
Activiteiten (div.)		1				4	3	1			9		7	16	16
Activiteiten (lucht)	1				1						2		4	6	6
Activiteiten (sport)							1				1			1	1
Behandeling				1	5		2				8	7	9	10	14
Bejegening					1		2				3		1	3	1
Compensatie					1						1			1	1
Contact buitenwereld (bellen)	1	1			4	2	5	1			14		12	26	26
Contact buitenwereld (bezoek)		2			3	3	1				9		15	24	24
Contact buitenwereld (post)	3	4			3	7	2				19		13	32	32
Controle		1			1	2	3				7		13	20	20
DBT	3	12			1	3	3	2			24		29	53	53
Disciplinaire straf	2	13			1	4				1	21		30	51	51
Informatie/procedure	1	1			2	1	3				8		12	20	20
Nog onbekend				1		2					3		1	4	4
Ordemaatregel	2	4			1						7		12	19	19
Persoonlijke voorwerpen	1	2		2	1	1	2	1			10		5	14	1
Regime		9				5					14		17	31	31
Rek.courant / Zak- en kleedgeld	1			3	7	4					15		4	19	19
Rogatoir verzoek									63		63		13	76	76
Schadeverhaal							1				1			1	1
Selectie/overpl. (ext)				2	2						4		2	6	6
Selectie/overpl. (int)	1	5		1	1	5	5				18		17	35	35
Transport						1					1		1	2	2
Verlaten inrichting					1		2				3		3	5	1
Verzorging (div)					9	3	5				17	3	22	38	4
Verzorging (gods./levensovert.)							2				2		4	6	6
Verzorging (medisch)		2		2	2		2			5	13		4	17	17
Verzorging (pers.)				1	1	2					4		3	7	7
Totaal van de in 2025 ingekomen en afgedane klachten	30	66		13	57	59	49	5	63	6	348	10	281	618	21
Totaal van de in 2024 ingekomen klachten afgedaan in 2025	40	93	1	1	58	62	1	2	31	0	289	0	11	300	0
Totaal aantal afgedane klachten in 2025	70	159	1	14	115	121	50	7	94	6	637	10	292	918	21

Totaaloverzicht aantal klachten en grieven in 2025 binnengekomen in 2024 en 2025

5.2. Bijzondere klachten

Door de beklagcommissie is een gegrond verklaarde klacht ter zitting van 20 februari 2025 onder de aandacht gebracht van de directeur. Deze klacht betrof het toezicht dat werd uitgeoefend door middel van cameratoezicht in de spreekkamer van de AIT. De CvT vraagt zich af of dit gewenst is aangezien deze kamer ook als spreekkamer door zorgverleners in brede zin en geprivilegieerde personen werd gebruikt. De vraag is wanneer er toezicht gewenst is of niet en waar het toezicht uit moet bestaan gelet op artikel 38 lid 7 Pbw. De CvT zal hierop ook in het komende jaar alert zijn.

6. De adviestaak

6.1. Sociale Veiligheid

Invulling werkwijze sociale veiligheid.

In het verslagjaar is maandelijks aandacht besteed aan het aspect sociale veiligheid, dat ook in 2025 een accent van toezicht was. De CvT heeft ervoor gekozen om geen aparte functionaris te benoemen, maar sociale veiligheid als portefeuille te beleggen bij drie maandcommissarissen. De in het verslagjaar gevolgde cursussen hebben niet geleid tot een verandering in de afgesproken werkwijze. Als er een signaal binnenkomt over grensoverschrijdend gedrag van een personeelslid naar een gedetineerde, wordt er contact opgenomen met de voorzitter om de strategie te bepalen. Eventueel zal er een bespreking plaatsvinden ter vergadering. Indien er in een klacht van een gedetineerde wordt gesproken over discriminatie zal de maandcommissaris om een toelichting van de klager vragen en dit opnemen in de verslaglegging. Zo komt een dergelijk geval ook ter sprake in de CvT bij de bespreking van de verslagen van de maandcommissaris.

Sociale veiligheid kan onderverdeeld worden in sociale veiligheid tussen:

1. gedetineerden onderling,
2. tussen personeel en gedetineerden en
3. tussen personeel onderling.

De CvT richt zich primair op de 2^e categorie, maar benadrukt dat de directeur - en dus niet de leden van de CvT - verantwoordelijk is voor de sociale veiligheid van gedetineerden. De leden van de CvT zijn maar zeer beperkt in de inrichting aanwezig, en moeten het voor het signaleren van mogelijke sociale onveiligheid voornamelijk afgaan op wat gedetineerden hun toevertrouwen. Uiteraard passen zij daarbij de inzichten die uit de DJI-cursussen voortvloeien toe. Tegelijkertijd signaleren de deelnemers aan die cursussen dat de praktische toepasbaarheid daarvan beperkingen kent, reeds vanwege die beperkte aanwezigheid. Dit probleem is overigens ook gesignaleerd in de in 2025 gehouden Audit van DJI over dit onderwerp, waarvoor de directeur en de voorzitter van de CvT gezamenlijk een vragenlijst hebben ingevuld.

De CvT merkt op dat een aparte brievenbus voor klachten over sociale onveiligheid in een instituut als een gevangenis niet werkt, omdat nooit verborgen zal blijven wie er iets in die brievenbus doet, met alle mogelijk ongewenste consequenties van dien voor de betrokkene. Klachten over sociale onveiligheid kunnen dus beter op dezelfde wijze als andere klachten worden ingezameld. Bovendien wordt de aandacht voor het onderwerp gewaarborgd doordat de maandcommissarissen er tijdens de maandelijkse bezoeken aandacht aan besteden en het onderwerp elke vergadering wordt geagendeerd en er in de verslagen van de maandcommissarissen opmerkingen over worden opgenomen. Indien nodig kan daarnaast een tweede gesprek met een van de maandcommissarissen-portefeuillehouders volgen. De gedetineerde heeft daarnaast de mogelijkheid om buiten de inrichting of het personeel om, een klacht in te dienen. Ook acht de CvT het van belang dat het personeel in de inrichting in gesprek blijft over sociaal onwenselijk gedrag. Er is immers per definitie machtongelijkheid in een PI en daardoor mogelijk ook snel(ler) sprake van een gevoel van

sociale onveiligheid. Dat vraagt alertheid van maandcommissarissen en het personeel onderling om “Wahrheit” und “Dichtung” te onderscheiden.

Hiervoor op p. 9 kwam reeds aan de orde dat de maandcommissarissen in hun verslagen opnemen of zij signalen van sociale onveiligheid krijgen tijdens hun rondgang door de PI. Uit die, ook ter vergadering van de CvT besproken verslagen, kwamen in 2025 een enkele keer wel klachten over bejegening door het personeel naar voren. Maar die leidden niet tot signalen over sociale onveiligheid, mede doordat personeel en directie daar aandacht voor hadden. Soms waren die klachten ook te weinig specifiek en in één geval kon een gevoel van onveiligheid door uitleg van het personeel worden weggenomen. In de contacten van de maandcommissarissen met de vrouwelijke gedetineerde bleek ook geen sprake te zijn geweest van sociale onveiligheid.

Opmerkingen over sociale onveiligheid van gedetineerden bij de beklagcommissie konden ofwel niet met feiten worden onderbouwd, ofwel heeft de directie daar ter zitting kennis van gekregen, zodat daarop zo nodig kon worden geacteerd.

De CvT neemt in het licht van het voorgaande de in de format van de kerngroep opgenomen tabel over sociale veiligheid niet op in haar jaarverslag, nu er in het verslagjaar geen sprake is geweest van incidenten die verslaglegging in een dergelijke zeer gedetailleerde tabel rechtvaardigen.

6.2. Afgegeven adviezen, aandachtspunten en bijzondere gebeurtenissen

In januari is door de voorzitter en de vicevoorzitter onderzoek gedaan naar de toegang tot de CvT met betrekking tot gedetineerden die in alle beperkingen zitten. Deze gedetineerden hebben op vastgestelde tijden een zogenaamde AB-verzorging waarbij de celdeur is geopend. Dan hebben ze de mogelijkheid om een sprekersbriefje in te vullen voor een gesprek met de maandcommissaris. Gedetineerden die een gesprek willen met een maandcommissaris worden hierin gefaciliteerd.

Een gedetineerde die in strafvorderlijke beperkingen zit, heeft deze beperkingen opgelegd gekregen vanwege collusiegevaar (= vrees voor het frustreren van de waarheidsvinding van het onderzoek bij vrijlating). In de PBW en de PM worden geen uitzonderingen genoemd voor de toegang tot de CvT, zodat een gedetineerde in beperkingen alle rechten behoudt en dus een klacht/grief kan indienen. Het maakt voor de CvT geen verschil of iemand al dan niet in strafvorderlijke beperkingen zit. Als daarop al een uitzondering mogelijk is, dient de directeur dat met de voorzitter te bespreken, die daarover dan een beslissing zal nemen.

De maandcommissarissen en de beklagcommissie moeten bij een strafvorderlijk beperkte gedetineerde uiteraard wel extra attent zijn en rekening houden met het risico dat een dergelijke gedetineerde alles aan kan grijpen om in contact met de buitenwereld te komen. Als de gedetineerde in gesprek wil over zijn strafzaak, moet hij direct worden verwezen naar zijn advocaat en moet daar niet op worden ingegaan.

Naar aanleiding van het advies van de RSJ over het uitsluiten van arbeid heeft de directeur besloten om in het vervolg, indien een gedetineerde van de arbeid wordt uitgesloten, hem hiervan een schriftelijke mededeling uit te reiken. Ook zal dit besluit worden opgenomen in Tulp.

In het verslagjaar is de CvT gedagvaard door een gedetineerde vanwege de lange termijn voor de behandeling van zijn klachten. De kantonrechter heeft zich in augustus onbevoegd verklaard en de zaak verwezen naar de rechtbank. Op 6 januari 2026 stond de mondelinge behandeling gepland maar het is niet duidelijk wat er gaat gebeuren nu de advocaat van de gedetineerde zich heeft teruggetrokken. Deze gedetineerde heeft eerder ook de CvT Arnhem gedagvaard. In het gesprek van de Kerngroep met de staatssecretaris wordt de aansprakelijkheid met betrekking tot deze kwesties besproken en hopelijk leidt dat tot een duidelijk standpunt dat de Staat de financiële verantwoordelijkheid voor de CvT's draagt en altijd de landsadvocaat voor dergelijke kwesties wordt ingeschakeld. De rechtbank heeft betrokkene op 4 februari 2026 niet-ontvankelijk verklaard in zijn vordering en hem veroordeeld in de kosten van het geding.

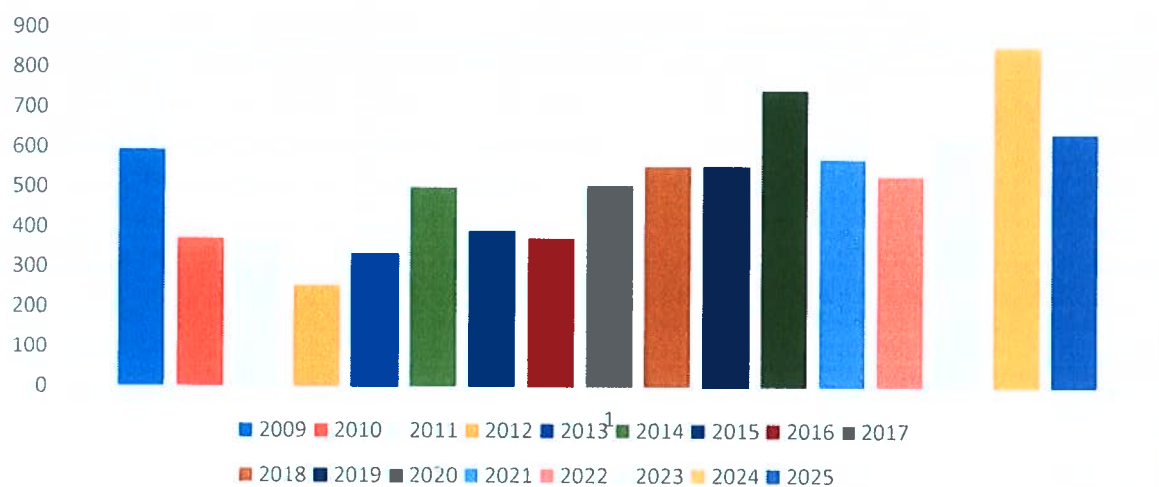
Het beleid ten aanzien van het gebruik van een laptop door de maandcommissarissen is niet duidelijk. In de PI Leeuwarden is dit niet toegestaan maar in andere inrichtingen wordt dit wel toegestaan. Uit de door de directeur versterkte informatie blijkt dat het landelijk beleid is dat er geen laptop ed. in het gedetineerdengebied mogen komen die niet door DJI zijn verstrekt. De door DJI verstrekte laptops kunnen op afstand uitgeschakeld worden. Dit blijft een punt van aandacht.

Ook is het voorgenomen beleid voor advocaten om laptops mee te nemen bij het bezoek aan de gedetineerde die in een inrichting verblijft besproken. In de voorliggende periode was het advocaten toegestaan om één datadrager mede te nemen. Dit gaat ten koste van de belangen van gedetineerden. Het hele strafproces is de afgelopen jaren gedigitaliseerd waardoor er een afhankelijkheid is ontstaan aan datadragers. Het nieuwe beleid staat het meenemen van twee devices voor advocaten toe. Hiermee worden de beperkingen die door de advocatuur momenteel worden ervaren vermoedelijk grotendeels weggenomen. Dit beleid raakt ook de CvT omdat de CvT erop moet toezien dat de rechtspositie van gedetineerde verdachten niet tekort wordt gedaan.

7. Algemene conclusie

Het aantal klachten is in het verslagjaar afgenomen van 857 naar 639. Daarmee is het aantal klachten in 2025 meer in lijn met de aantallen klachten in de jaren voorafgaand aan 2024. Wel kan geconstateerd worden dat het aantal klachten geleidelijk toeneemt. Het aantal klachten in 2025 is, afgezien van de jaren 2020 en 2024, het hoogst van de afgelopen jaren.

Aantal klachten per jaar

De beklagcommissie is alert geweest op situaties zoals bedoeld in artikel 51 lid 5 van de Pbw, waarin is opgenomen dat geen straf kan worden opgelegd indien een gedetineerde voor het feit als bedoeld in artikel 50 lid 1 Pbw niet verantwoordelijk kan worden gesteld.

Cumulatie van straffen en maatregelen heeft zich naar oordeel van de commissie van toezicht in het verslagjaar niet in niet-toelaatbare vorm voorgedaan.

8. Bijlagen

(zie bijlagen)

Dit verslag is opgesteld door de secretaris van de commissie van toezicht, mevrouw E. Heebink en is, na te zijn voorgelegd aan de leden van de commissie, vastgesteld op 18 februari 2026.

Managementoverzicht - werkvoorraden

CvT Bureau Leeuwarden - P.I. Leeuwarden

2025	Uitstroom													eind voorraad								
	begin voorraad	totaal instroom	instroom klacht	instroom grief	grief naar klacht	totaal uitstroom	uitstroom klacht	uitstroom grief	doorloop tijd	gegrond	ongegrond	deels gegrond	overgedragen		niet ontvankelijk	ingetrokken	ingetrokken na bemiddeling	ingetrokken ter zitting	afdoening na rogator	grief afgedaan	onbeveegd	overig
januari	300	46	46	0	0	45	45	0	120		9		2	10	14	3		7				301
februari	301	60	59	1	0	39	39	0	112		4		1	5	9	7	1	12				322
maart	322	62	60	2	0	60	60	0	125	8	10		1	9	11	5		16				324
1e kwartaal	300	168	165	3	0	144	144	0	119	8	23		4	24	34	15	1	35				324
april	324	44	44	0	0	25	23	2	196	3	7			3	5	4		2	1			343
mei	343	78	77	1	0	78	78	0	120	22	10		2	11	8	5	1	18		1		343
juni	343	48	48	0	0	50	50	0	148					5	37	6			1	1		341
2e kwartaal	324	170	169	1	0	153	151	2	155	25	17		2	19	50	15	1	20	2	2		341
juli	341	54	53	1	0	72	71	1	115	4	19	1		14	3	4	1	24		2		323
augustus	323	31	30	1	0	41	41	0	162	3	13		2	5	3	7		8				313
september	313	33	30	3	0	56	54	2	235	6	18			13	9	1		7	1	1		290
3e kwartaal	341	118	113	5	0	169	166	3	171	13	50	1	2	32	15	12	1	39	1	3		290
oktober	290	46	44	2	0	53	53	0	331	7	16		1	17	9	1	2					283
november	283	75	67	8	0	65	65	0	218	11	35			8	5	6						293
december	293	62	60	2	0	63	56	7	145	6	18		5	15	8	1	2		7	1		292
4e kwartaal	290	183	171	12	0	181	174	7	231	24	69		6	40	22	8	4		7	1		292
Totaal	300	639	618	21	0	647	635	12	169	70	159	1	14	115	121	50	7	94	10	6		292

Totaaloverzicht CvT Bureau Leeuwarden 01-01-2025 t/m 31-12-2025 - Beklagcommi

Inrichting	Doorloop termijnen in dagen											Beslissingen										
	Totaal Instroom	Instroom Klachten	Instroom grieven	Grief naar Klacht	Totaal uitstroom	Uitstroom Klachten	Uitstroom grieven	0-10	11-30	31-40	41-50	51-60	>60	Gegrond	Ongegrond	Deels gegrond	Overgedragen	Niet ontvankelijk	Ingetrokken	Ingetrokken na bemiddeling	Ingetrokken ter zitting	Afdoening na rogator verzoek
Leeuwarden	639	618	21	0	647	635	12	32	85	41	21	23	445	70	159	1	14	115	121	50	7	9
Totaal	639	618	21	0	647	635	12	32	85	41	21	23	445	70	159	1	14	115	121	50	7	9

Print Sluit venster

Wednesday

